

บทคัดย่อ

สังคมวัฒนธรรมในภาคกลางของประเทศไทย มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบูรณาการให้ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อยู่ร่วมกันโดยปราศจากเหตุการณ์ขัดแย้งรุนแรงระหว่างกลุ่ม โดยการดูดกลืนวัฒนธรรมบางอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาหรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรมหลวง อิทธิพลของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ผ่านมา ได้สร้างสถานการณ์ในปัจจุบันที่ไม่สามารถแยกแยะกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ออกจากกันอย่างชัดเจนหากสังเกตเพียงสภาพโดยทั่วไป นอกเสียจากความเชื่อบางประการที่ยังคงหลงเหลือและมีหน้าที่ทางสังคมอยู่ในชุมชนนั้นๆ

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวถูกมองมองอย่างเป็นคนอื่นอยู่ตลอดเวลา เพราะโครงสร้างแห่งการถูกทางชาติพันธุ์ฝังแน่นอยู่ในความรู้สึกของรัฐ ดังมีอคติต่อกลุ่มลาวดังปรากฏในเอกสารต่างๆ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มลาวที่ถูกมองว่าด้อยกว่า ทำให้เกิดการดูถูกและเข้าใจผิดรวมไปถึงไม่พยายามเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มลาวมากขึ้น

ผู้คนเชื้อสายลาวแฉวในท่ามกลางความเป็นคนไทยของรัฐไทย บริเวณเขตภาคกลางของกลุ่มเจ้าพระยาในชุมชนเกษตรกรรมที่ทำนาเป็นอาชีพหลัก ถูกเรียกว่า “ลาวแฉว” จากผู้คนกลุ่มอื่นและยอมรับการเรียกชื่อกลุ่มนี้ของตนโดยเป็นที่ยอมรับกันทั้งภายในกลุ่มและภายนอก เป็นกลุ่มที่อาจถูกละเลยและมองข้าม เพราะปะปนอยู่กับกลุ่มพวน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นเดียวกันที่มีจำนวนชุมชนและประชากรมากกว่า กลุ่มลาวแฉวนี้ แม้จะมีลักษณะเฉพาะทางประเพณีและวัฒนธรรมไม่โดดเด่น แต่ก็ยังคงสำนึกทางชาติพันธุ์ที่เกาะเกี่ยวการรวมกลุ่มเข้าไว้ด้วยกันได้ และสืบมาจนถึงปัจจุบัน

แต่สำนึกทางชาติพันธุ์ของผู้คนเชื้อสายลาวแฉว ก็ยังคงอยู่ในรูปแบบของ ความเชื่อ โดยเฉพาะในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน ภาษาและสำเนียงการพูดแบบลาวแฉว ส่วนความเคร่งเครียดในชีวิตซึ่งได้รับผลกระทบจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ และโครงสร้างที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ชาวนา สร้างภาระหนี้สินที่ไม่มีวันหลุดพ้น ทำให้เกิดการถวิลหาความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สามารถพึ่งตนเองได้ ระลึกถึงอดีตที่งดงามในชีวิตของผู้คนและในชุมชนที่สงบสุข

การรวมกลุ่มเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ของตนเองในกลุ่มของชาวลาวแฉวอาจจะฉายภาพไม่ชัดเจนนัก แต่เชื่อแน่ว่า หากมีสภาพการณ์ที่บีบรัดชุมชนลาวแฉวยิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบัน อัตลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ก็อาจจะถูกผลิตซ้ำเพื่อสร้างอำนาจต่อรองของกลุ่มขึ้นมาใหม่ และนับว่าเป็นประเด็นที่ต้องเฝ้าติดตามในอนาคต